

Paradigmatiske undervisningsforløb i International økonomi A

I de følgende afsnit gives eksempler på forskellige undervisningsforløb. Forløbene er medtaget i tilfældig orden, da undervisningen i faget, hvor det er muligt, tager udgangspunkt i aktuelle nationale, europæiske eller globale samfundsøkonomiske begivenheder og problemstillinger. Forløbene angiver indhold, undervisningsmaterialer og forslag til arbejdsformer.

Indhold:

1 Introduktion til faget.....	1
2 Økonomisk integration.....	4
3 Finanspolitik.....	5
4 Ulande	6
5 Ulandsbistand.....	7
6 Danmark som velfærdsland	7
7 Valuta og valutasamarbejde.....	8
8 Samfundsøkonomiske balanceproblemer.....	9
9 Samspillet mellem husholdninger og virksomheder samt økonomiske politikker.....	10
10 Analyse og sammenligning af forskellige landes muligheder for at klare sig i den globale konkurrence	11
11 Et udvidet EU i en globaliseret økonomi.....	12
12 Forslag til undervisningsforløb med åbne cases	14

1 Introduktion til faget

Formål: Et introduktionsforløb skal stimulere elevernes interesse og lyst til at arbejde med faget og samtidig give et overordnet indblik i fagets kerne stof.

Introduktionsmodulerne, som er beskrevet nedenfor, indeholder elementer som ud over introduktion til kernestoffet også har til formål at skærpe elevernes interesse for løbende at ajourføre sig på det samfundsøkonomiske område gennem fx aviser og nyhedsprogrammer samt at give eleverne indblik i forskellige undervisningsmetoder, arbejdsformer, taksonomier og faglige redskaber. Hvert modul udgør et selvstændigt forløb, og det kan være hensigtsmæssigt at placere et par af modulerne senere i undervisningsperioden.

Indhold

Modul 1: introduktion til kernestoffet

Modul 2: taksonomi

Modul 3: quiz

Modul 4: kend verden

Modul 5: arbejdsredskaber

Modul 1

Eleverne får udleveret en opgave indeholdende en række aktuelle avisoverskrifter, der kan relateres til fagets kerne stof. Herudfra skal eleverne finde frem til og begrunde, hvilke emneområder der indgår i faget international økonomi. Opgaven kan med fordel løses parvis.

Ud over at præsentere emner fra fagets kernestof medvirker opgaven til at skærpe elevernes interesse for aktuelle samfundsøkonomiske begivenheder og til at introducere eleverne til den induktive undervisningsmetode.

Modul 2

Gruppeopgave: Med udgangspunkt i en aktuel artikel, der omtaler samfundsøkonomiske mål og/eller samfundsøkonomiske balanceproblemer i Danmark eller i et andet land, skal eleverne redegøre for artiklens problemstillinger, analysere årsager til problemerne og vurdere landets økonomis stærke og svage sider.

Det er vigtigt, at læreren på klassen gennemgår, hvad begreberne redegør, analyser og vurderer dækker, inden eleverne i små grupper løser opgaven. Herved tydeliggøres tre af de taksonomiske niveauer, som indgår i fagets målbeskrivelse.

Modul 3

For de fleste elever er en quiz spændende også selv om den handler om samfundsøkonomiske fakta, begreber og sammenhænge. Nedenfor er der derfor vist eksempler på spørgsmål, som kan indgå i en indledende quiz om international økonomi. Formålet med at give eleverne en quiz tidligt i undervisningsforløbet er at introducere mindre test i paratviden.

Eksempel på en indledende quiz:

1	Hvilken slags økonomisk politik føres der, hvis man sænker skatterne? (Indkomspolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
2	Nævn Danmarks 3 vigtigste eksportlande.
3	Havde Danmark over- eller underskud på betalingsbalancen sidste år ?
4	Hvilken slags økonomisk politik føres der, hvis man forøger de offentlige udgifter? (Indkomspolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
5	Nævn, hvilke lande der har indført euro som betalingsmiddel.
6	Hvilket land er verdens største, når det gælder produktion og indkomst?
7	Hvilken slags økonomisk politik føres der, hvis man sænker renten? (Indkomspolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
8	Hvor er skattetrykket højest i Danmark eller USA?
9	Hvor mange lande er der med i EU? 12? 15? 20? 25? 30?
10	Hvilke af nedenstående internationale organisationer er Danmark medlem af? FN, NAFTA, WTO, EFTA, OECD, IMF.
11	Hvad er et frihandelsområde?
12	Hvilken økonomisk politik føres der, hvis man indfører lønstop? (Indkomspolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
13	Er den danske krone for tiden stærk eller svag i forhold til amerikanske dollars?

14	Vil en højkonjunktur medvirke til, at de offentlige udgifter stiger eller falder?
15	I hvilket af følgende lande er den gennemsnitlige levealder henholdsvis højst eller lavest: Danmark, USA, Japan, Polen, Brasilien, Sydkorea, Kina?

Modul 4

En præsent geografisk viden som baggrund for et internationalt orienteret fag er langt fra altid en del af elevernes bagage. Det kan der rådes bod på ved at lade eleverne i mindre grupper løse en ”kend verden - opgave” ved brug af atlas og søgning på internettet. En sådan opgave styrker elevernes geografiske viden og skaber forståelse af fagets internationale perspektiv. Ligeledes træner eleverne i at anvende it som værktøj. Nedenfor er der medtaget et eksempel på en sådan opgave.

Eksempel på en ”kend verden – opgave”:

1	Vestafrikanske lande har gennem længere perioder været præget af konflikter og borgerkrige. Find frem til navnene på 5 vestafrikanske lande og landenes indbyggertal samt BNP pr. indbygger.
2	Nigeria er Afrikas folkerigeste nation. Hvor stor er Nigerias befolkning og befolkningstilvækst? Nigeria er medlem af OPEC – hvorfor?
3	Botswana er et af de bedre stillede lande i Afrika. Hvor ligger Botswana, og hvilke lande grænser op til Botswana? Find BNP pr. indbygger og befolkningstilvæksten for Botswana.
4	Uganda er fra naturens hånd rigt på naturlige ressourcer. Desværre hærages landet af AIDS, hvilket i høj grad hæmmer landets udvikling. Hvad hedder landets hovedstad? Hvad er den forventede middellevetid i Uganda?
5	Hvilke lande udgør Afrikas Horn?
6	Find frem til navnene på de nordafrikanske lande. Hvilket af landene er det folkerigeste? Hvilket af landene har det højeste BNP pr. indbygger?
7	Mellemøsten er bl.a. kendt for store oliereserver. Hvilke lande i Mellemøsten er medlem af OPEC?
8	Kabul, Jerusalem og Bagdad er som bekendt hovedstæder - men i hvilke lande?
9	8 lande i Centralasien blev selvstændige i forbindelse med Sovjetunionens fald. Hvilke lande er det?
10	Hvilke 2 lande er verdens folkerigeste lande? Find folketallene, tal for befolkningstilvækst, forventet middellevetid og BNP pr. indbygger.
11	Mange lande i Syd - og Østasien har i de seneste to årtier oplevet en høj økonomisk vækst. Angiv navnene på nogle af landene.
12	Kronprinsesse Mary kommer fra Tasmanien. Hvor ligger denne ø ? Hvilket land er øen en del af? Hvorfor er det pågældende land og dets naboland medlemmer af

	OECD?
13	Hovedstæderne hedder: Tokyo, Seoul, P'yongyang og Ulan Bator - men i hvilke lande?
14	Hvilke lande i Europa er medlemmer af EU, er ansøgerlande til EU og endelig, hvilke europæiske lande er ikke med i EU? Find alle lande på kortet samt navnene på landenes hovedstæder.
15.	Hvilke amerikanske lande er medlem af NAFTA? Og hvad er BNP pr. indbygger i landene?
16.	Find de 4 største økonomier i Sydamerika (målt på BNP og BNP pr. indbygger).

Modul 5

Ud fra materiale fra Statistisk Tiårsoversigt arbejder eleverne individuelt med at opstille tabeller og figurer, der sammenligner udviklingen i BNP over en tiårig periode i fx Danmark og USA. Der kan arbejdes både med absolutte tal, procentvise ændringer og indekstal, og der kan ud over tabeller fremstilles linje- og søjlediagrammer. Hensigten med dette modul er at gøre eleverne fortrolige med nogle af fagets centrale redskaber samt træne eleverne i anvendelse af it.

2 Økonomisk integration

Mål: ” *analysere, vurdere og sammenligne forskellige grader af økonomisk integration, herunder redegøre for det økonomiske samarbejde i EU.* ”

Indhold

- frihandelsområde, toldunion og fællesmarked
- handelshindringer
- teori om frihandel
- Det Indre Marked i EU

Introduktion

Som oplæg til samtaleundervisning om emnet økonomisk integration skal eleverne individuelt definere de forskellige former for økonomisk integration og handelshindringer.

Opgave 1

Du bedes udfylde skemaet, idet du forklarer emnet.

frihandelsområde:	
toldunion:	
fællesmarked:	
told:	
importkvoter:	
tekniske handelshindringer:	

statsstøtte:	
osv.	

På klassen gennemgås relevant teori om økonomisk integration og årsager til anvendelsen af protektionisme diskuteres.

Opgave 2

Eleverne får udleveret materiale om udviklingen af Det Indre Marked i EU og aktuelle artikler om, hvorledes DIM fungerer. Dette materiale danner udgangspunkt for løsning af en opgave, hvor eleverne redegør for indholdet af samarbejdet i DIM og analyserer og vurderer betydningen af DIM i forhold til danske og europæiske virksomheders globale konkurrenceevne.

Afslutning

Emnet kan gøres mere levende/virkelighedsnært med et virksomhedsbesøg eller en gæstelærer fra en lokalvirksomhed. Temaet for besøget kan fx være:

- virksomhedens konkurrencestrategi i forhold til produkter, markeder og produktion
- betydningen af Det Indre Marked i et udvidet EU
- den øgede globalisering og Det Indre Marked

Perspektiverende emner

- EU's Økonomiske og Monetære Union og andre EU emner
- andre handelssammenslutninger
- WTO

3 Finanspolitik

Mål: ” *ud fra økonomiske nøgletal analysere og vurdere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder.* ”

Indhold

- statsfinanserne, herunder skatte- og udgiftsstruktur
- grundlæggende teori om finanspolitik
- finanspolitik og konjunkturudjævning
- multiplikatorberegninger
- Keynes økonomiske politik

Introduktion

Kort gennemgang af konjunktursvingninger samt en eller flere artikler om dansk økonomi lige nu, som belyser, om der for tiden er behov for en stramning eller lempelse i finanspolitikken.

Opgave 1

Diskussion på klassen: Med udgangspunkt i aktuelle artikler fra fx De økonomiske Vismænd eller Nationalbanken diskuteres på klassen den aktuelle finanspolitik.

Opgave 2

Gruppearbejde: Eleverne indsamler oplysninger om skatte- og udgiftsstrukturen i udvalgte EU-lande, hvorefter de analyserer, hvilke forskelle der eksisterer mellem landenes skatte- og

udgiftsstruktur. Gruppearbejdet afsluttes med en diskussion på klassen om, hvad der kan være årsagerne til forskellene i skatte- og udgiftsstrukturen.

Opgave 3

Gruppearbejde: Eleverne kan fra Finansministeriets hjemmeside (Budgetoversigt) indhente de helt aktuelle tal for finanseffekten i år og til næste år og med udgangspunkt heri vurdere den aktuelle finanspolitik set i lyset af den aktuelle udvikling i dansk økonomi, herunder udviklingen i de økonomiske balanceproblemer.

Perspektiverende emne

EU's økonomiske union og Stabilitetspagten.

Fx analyse af data vedrørende EU-landenes offentlige finanser herunder undersøge, hvilke lande der ikke opfylder budgetreglerne? (Kilde: EU-kommissionens European Economy eller OECD Economic Outlook).

4 Ulande

Mål: ” *analysere og vurdere forskelle i levevilkår samt gøre rede for forskellige udviklingsteorier og former for udviklingsbistand.* ”

Indhold

- levevilkår og udviklingskendetegn
- udviklingsteorier
- udviklingsbistand

Introduktion

En aktuel artikel eller video der belyser problemstillinger i ulande (fx fattigdom, gældsproblemer, faldende råvarepriser), eller en artikel eller video, der belyser forholdene i et konkret uland (eksempelvis et politisk brændpunkt, der har mediernes bevågenhed).

Derefter gennemgang af relevante udviklingskendetegn (BNP pr. indbygger, erhvervsstruktur, og demografiske forhold mv.) samt gennemgang af forskellige udviklingsteorier. Som relevant undervisningsmateriale kan følgende hjemmeside anbefales: www.udviklingstal.dk

Opgave 1

Gruppearbejde: Hver gruppe udarbejder en analyse af et uland ud fra relevante udviklingskendetegn. Nøgletal hentes via internettet. Landeanalysen skal indeholde tabeller og/eller diagrammer, der viser landets udviklingskendetegn, og med udgangspunkt i de fundne data skal grupperne redegøre for landets udviklingsniveau.

Gruppearbejdet afsluttes med en diskussion på klassen om de enkelte udviklingskendetegns egnethed til beskrivelse af et lands udviklingsniveau.

Opgave 2

Gruppearbejde: Grupperne foretager en analyse af årsagerne til ulandets underudvikling, idet der inddrages forskellige udviklingsteorier i forklaringen. I den forbindelse analyserer eleverne landets eksportforhold fx med vægt på problemerne ved monoeksport.

Gruppearbejdet afsluttes med en diskussion i plenum om årsagerne til landenes underudvikling og en diskussion af mulige strategier, der kan føre ulandene videre frem i udviklingsprocessen.

Perspektiverende emner

Danmarks ulandsbistand til ulandet kortlægges.

Ulandet sammenlignes med ulande, som er trådt ud af fattigdomsfællen (fx Chile eller Malaysia).

5 Ulandsbistand

Mål: ” *analysere og vurdere forskelle i levevilkår samt gøre rede for forskellige udviklingsteorier og former for udviklingsbistand.* ”

Indhold

- bistandsstrategier
- bilateral kontra multilateral bistand
- krav til ulandene for at få tildelt bistand

Undervisningsmateriale

Fagligt forum om ulandsoplysning c/o Mellemlfolkeligt samvirke, Borgergade 14, 1300 København K har udarbejdet et katalog med mange relevante forslag til undervisningsmaterialer til både grundskolen og ungdomsuddannelserne. Kataloget hedder: Jorden rundt på 45 minutter, og det ligger også på www.u-land.dk (jorden rundt).

Introduktion

En eller flere artikler, der sætter fokus på ulandsproblemer og/eller dansk ulandsbistand eller alternativt en video fx om et udviklingsprojekt i et uland.

Opgave 1

Gruppearbejde: Alle grupper udarbejder en oversigt over OECD-landenes bistand i pct. af BNP. (Kilde: OECD's hjemmeside). Ligeledes udarbejder grupperne en oversigt over følgende landes bistand fordelt på bilateral/multilateral bistand samt bistanden fordelt på modtagerlande. Forslag til lande: USA, UK, Frankrig, Japan, Holland og Sverige. (Et land pr. gruppe). Grupperne analyserer de fundne data med henblik på kortlægningen af de principper, der kan tænkes at ligge bag det enkelte lands valg af bistandsmodtagere (militærstrategiske, handelsstrategiske, humanitære og /eller kulturelle principper mv.).

Gruppearbejdet afsluttes med en mundtlig fremlæggelse af gruppernes data og analyser, som efterfølges af en fælles opsummering om bistandsprincipper.

Opgave 2

Gruppearbejde: Hver gruppe udarbejder en rapport på 4-5 sider, som med udgangspunkt i relevante informationer om dansk ulandsbistand (fx Danidas årsrapporter) redegør for og analyserer den danske bistand med hensyn til:

- formål
- omfang
- fordeling på multilateral og bilateral bistand
- fordeling på modtagerlande
- principper bag tildelingen af ressourcerne (fattigdom, menneskerettigheder, miljø, bæredygtighed, kvinders ligestilling, mv.)
- ligheder og forskelle i forhold til resultaterne grupperne fandt frem til i forbindelse med det første gruppearbejde

Undervisningsforløbet afsluttes med en diskussion i klassen om relevansen af dansk ulandsbistand samt en diskussion om nyere politiske beslutninger vedrørende den danske bistand. Udgangspunktet for diskussionerne er elevernes rapporter og artikler fx fra avisdatabaser.

6 Danmark som velfærdsland

Mål: ” *analysere og vurdere forskellige velfærdsmodeller.* ”

Indhold

- velfærdsmodeller
- den offentlige sektor
- en velfærdsstats mål og funktioner

Introduktion

Præsentation af en velfærdsstats mål og funktioner, herunder udjævning af indkomster, imødegåelse af økonomisk usikkerhed og forbedret udnyttelse af samfundets ressourcer samt gennemgang af den skandinaviske, den centraleuropæiske og den liberale velfærdsmodel.

Opgave

Gruppearbejde: Hver gruppe indsamler data vedrørende skattetrykket og de offentlige udgifter i pct. af BNP, herunder løbende overførsler til husholdninger i procent af BNP, mv. fra fx Danmark, Sverige, Italien, Tyskland og USA. De fundne data præsenteres i tabeller og /eller grafiske illustrationer til brug for mundtlig præsentation på klassen.

Alle grupper analyserer og vurderer desuden fordele og ulemper ved den danske velfærdsmodel og opstiller resultatet i en oversigt til brug for den mundtlige præsentation på klassen.

Undervisningsforløbet afsluttes med en sammenligning af de fundne data vedrørende skattetryk og offentlige udgifter i pct. af BNP og en diskussion om udviklingstendenser i velfærdssamfundet Danmark. Udgangspunktet for diskussionen er elevernes analyser og vurderinger samt aktuelle artikler om velfærdsstaten Danmark.

Perspektivering

Diskussion af, hvordan velfærdssamfundet er under pres fra den stigende globalisering.

7 Valuta og valutasamarbejde

Mål: ” *ud fra økonomiske nøgletal analysere og vurdere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder*”, og ” *..... redegøre for det økonomiske samarbejde i EU.* ”

Indhold

- valutakurser og valutakursdannelse
- valutakurssystemer, herunder ERM2
- ØMUen
- den effektive kronekurs
- valutakursernes betydning for konkurrenceevnen og relevante økonomiske nøgletal

Introduktion

Samtaleundervisning på klassen, hvor begreberne flydende og faste valutakurser introduceres, og hvor årsager til valutakurssvingninger diskuteres. Herefter uddeles en aktuel artikel om udviklingen i et eller flere landes valutaer. Til artiklen er der knyttet nogle spørgsmål, som eleverne besvarer individuelt eller parvis, hvorefter svarene diskuteres på klassen.

Opgave 1

Eleverne fremstiller en kurve, der viser udviklingen i den amerikanske dollar over for euroen siden 1999, og en kurve, der viser udviklingen i den danske krone over for euroen siden 1999. Hvorefter den konstaterede udvikling i valutakurserne analyseres, og konsekvenserne for Danmarks internationale konkurrenceevne vurderes. Opgaven kan løses individuelt eller parvis. Kilde kan fx være: www.nationalbanken.dk . Resultatet af elevarbejdet diskuteres på klassen.

På klassen gennemgås dernæst relevant teori vedrørende flydende og faste kurser. Ligeledes gennemgås EU's monetære union, herunder konvergenskriterierne for at kunne deltage i den monetære union. I form af samtaleundervisning analyseres og vurderes fordele og ulemper for Danmark ved at deltage i ERM2 og fordele og ulemper ved at stå uden for ØMUen.

Opgave 2

Eleverne får udleveret en kurve, der viser udviklingen i den effektive kronekurs fra den seneste tiårsperiode (Kilde: Nationalbanken). Ud fra kurven skal eleverne redegøre for, i hvilke perioder kronen er blevet henholdsvis apprecieret eller deprecieret. Ligeledes skal eleverne finde frem til nogle mulige forklaringer på den stedfundne udvikling i den effektive kronekurs. Opgaven løses individuelt eller parvis og diskuteres efterfølgende på klassen.

Afslutning

Repetition (evt. introduktion) af samfundsøkonomiske nøgletal som fx: økonomisk vækst, arbejdsløshed, overskud på betalingsbalancens løbende poster, overskud på det offentlige budget, inflation og den lange rente.

Herefter diskussion på klassen om, hvordan de aktuelle nøgletal må forventes at blive påvirket af ændringer i kronens internationale værdi, herunder den aktuelle ændring eller den forventede ændring i kronens værdi.

Perspektiverende emne

Gennemgang af fastkurssystemer – belyst med historiske eksempler.

Gæstelærer

Det anbefales, at der i forløbet inddrages en person fra udlandsafdelingen i et stor eller mellemstort pengeinstitut til at fortælle om den daglige handel med valuta og om valutaspekulation mv.

8 Samfundsøkonomiske balanceproblemer

Mål: ” *ud fra økonomiske nøgletal kunne analysere, og vurdere økonomiske balanceproblemer ...*”

Indhold

- økonomiske balanceproblemer
- økonomisk vækst og konjunkturforløb
- forsyningsbalance
- økonomiske nøgletal og samfundsøkonomiske sammenhænge

Introduktion

Eleverne får udleveret talmateriale vedrørende forsyningsbalancen og økonomiske nøgletal vedrørende Danmark. Tallene bør både omfatte aktuelle tal og prognoser. (Kilde: OECD- Economic Outlook).

Opgave 1

Med udgangspunkt i talmaterialet analyserer eleverne parvis udviklingen i forsyningsbalancen og de økonomiske nøgletal, herunder:

- udviklingen i den økonomiske vækst
- hvilke efterspørgselskomponenter, der bidrager positivt eller negativt til væksten
- sammenhængen mellem vækstraten og de økonomiske nøgletal
- Herefter vurderer eleverne:
- om Danmark er inde i en højvækstperiode eller en lavvækstperiode

- hvad der for tiden er Danmarks alvorligste balanceproblem

På klassen diskuteres resultatet af elevernes analyser og vurderinger. I forbindelse hermed repeteres samfundsøkonomiske sammenhænge og konjunkturforløb.

Opgave 2

Eleverne finder fx ved hjælp af Statistisk Tiårsoversigt Danmarks vigtigste samhandelslande. Ved lodtrækning fordeles landene på elevgrupper. De enkelte grupper analyserer og vurderer den økonomiske udvikling i det tildelte land på samme måde, som de i opgave 1 analyserede og vurderede den økonomiske udvikling i Danmark. Desuden vurderer eleverne, hvordan den økonomiske udvikling i Danmarks samhandelslande må forventes at påvirke den økonomiske udvikling i Danmark. Grupperne præsenterer deres analyseresultater og vurderinger i plenum på klassen.

Supplement Artikler, der beskriver den økonomiske udvikling i de behandlede lande, kan inddrages til at perspektivere elevernes analyser og vurderinger.

9 Samspillet mellem husholdninger og virksomheder samt økonomiske politikker

I det følgende beskrives et længerevarende undervisningsforløb, som bidrager til opfyldelsen af nedenstående mål:

Mål: ” anvende viden om økonomisk teori og metode til analyse af samfundsøkonomiske sammenhænge og af samspillet mellem de økonomiske delsektorer ” samt ” analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder. ”

Indhold

- husholdninger, forbrugsadfærd, forbrugs- og opsparingskvoter
- virksomheder, erhvervsstruktur og virksomhedsstruktur
- arbejdsmarkedet, arbejdsstyrke, erhvervsfrekvens, løndannelse og arbejdsløshed
- konkurrenceevneforbedrende politik
- strukturpolitik

Arbejdsformer

Undervisningsforløbet omfatter teorigennemgang, der kan gennemføres enten som samtaleundervisning eller som foredragsrækker, øvelsesundervisning i små grupper samt selvevalueringsøvelser og test.

Afslutningsvis udarbejder eleverne et miniprojekt, hvor produktet er en synopsis. Synopsen danner baggrund for en mundtlig fremlæggelse.

Øvelsesopgaver

Eleverne løser individuelt nedenstående opgaver:

- beregning af forbrugs- og opsparingskvoter ud fra udleveret talmateriale
- aktuelt materiale om forbrugs- og opsparingskvoter analyseres og vurderes med hensyn til udviklingen i kvoterne og konsekvenserne af udviklingen. (Kilde: fx Det økonomiske Råd: Dansk Økonomi)
- ændringer i den danske erhvervsstruktur analyseres ved hjælp af materiale fra Statistisk Tiårsoversigt

- ændringer i arbejdsløsheden analyseres ved hjælp af materiale fra Statistisk Tiårsoversigt fx med hensyn til den generelle udvikling, udviklingen på køn, alder, geografi og fag.

Selvevalueringsøvelser

Disse øvelser fokuserer på centrale faglige problemstillinger som strukturledighed, outsourcing, arbejdsmarkedspolitiske indgreb og ændringer i forbrugertillid. Eleverne kan eksempelvis analysere og vurdere de konkrete problemstillinger ud fra hv-spørgsmål.

Læreren udarbejder en vejledende løsning til selvevalueringsøvelserne, som indeholder krav til både fagligt indhold og faglig metode samt angiver point for de enkelte delopgaver og en pointfordeling med karakterfordeling. Løsningen udleveres enten sammen med opgaven, hvilket kræver stor selvdisciplin hos eleverne, eller efter at opgaven er løst. Uanset tidspunktet for udleveringen af løsningen er det eleven, der selv skal vurdere sin egen løsning og give karakter på basis af det opnåede antal point.

Test

Der kan indlægges 2 til 3 test i forløbet i form af ”rigtig/forkert” svar eller multiple choice, herved testes blandt andet om elevernes viden om faglige begreber og faktuelle forhold er tilfredsstillende.

Afslutning

Undervisningsforløbet afsluttes med et miniprojekt, hvor eleverne i grupper af 3 til 4 personer analyserer en af følgende økonomiske politikker:

- konkurrenceevneforbedrende politik (valutapolitik eller indkomstpolitik)
- strukturpolitik (arbejdsmarkedspolitik eller erhvervsstruktur)
- og vurderer virkningerne af den økonomiske politik for henholdsvis husholdningerne og virksomhederne.

Produktet er en synopsis på maksimalt 4 sider. Synopsen, der kopieres til resten af klassen, danner baggrund for et mundtligt oplæg på klassen.

10 Analyse og sammenligning af forskellige landes muligheder for at klare sig i den globale konkurrence

Mål: ” *analysere, vurdere og sammenligne informationer vedrørende erhvervsstruktur, levevilkår, demografi og økonomisk udvikling i forskellige lande og regioner.* ”

Indhold

- makroøkonomiske nøgletal
- nationalregnskabsbegreber
- økonomiske balanceproblemer
- erhvervsstruktur
- demografi

Arbejdsmetode

- Klassen inddeles i grupper fx efter faglig kunnen, hvorved undervisningsforløbet kan differentieres, således at fagligt svage grupper får mere hjælp af læreren end fagligt stærke grupper.
- Der oprettes en fælles elektronisk konference. Her får hver gruppe tildelt et område, hvor de skal gemme alt det materiale, de har udarbejdet, indtil det samlet skal afleveres elektronisk.

Grupperne får også et debatforum, hvor de indbyrdes kan debattere og lave aftaler omkring arbejdet med deres emne. Dette debatforum kan også anvendes til at stille spørgsmål til læreren.

Introduktion

Samtaleundervisning på klassen, hvor der i fællesskab opstilles en liste over økonomiske, demografiske og erhvervsmæssige forhold mv., der kan belyse dansk økonomis evne til at klare sig i den globale konkurrence.

Opgave 1

Grupperne får til opgave, at udarbejde en tabel og/eller en figur, der belyser udviklingen i et eller to områder i dansk økonomi i den seneste tiårsperiode. (Grupperne får tildelt forskellige områder i dansk økonomi). Desuden skal alle grupperne udarbejde en tabel eller en figur, der belyser den aktuelle erhvervsstruktur i Danmark.

De udarbejdede tabeller og figurer præsenteres for de øvrige grupper i det fælles forum i konferencen.

Gruppearbejdet afsluttes med en diskussion på klassen om listen med forhold, der kan belyse dansk økonomis evne til at klare sig i den globale konkurrence, skal revideres.

Opgave 2

Grupperne vælger hver et land, hvor de finder, analyserer og vurderer udviklingen i relevante økonomiske nøgletal i den seneste tiårsperiode. Ligeledes skal grupperne finde data, der viser den aktuelle erhvervsstruktur i landet. Resultatet af arbejdet afleveres som en elektronisk rapport, der indsættes i det fælles forum for konferencen. Rapporten skal indeholde tabeller og/eller grafer, som belyser udviklingen i de vigtigste nøgletal og som viser erhvervsstrukturen i landet. Rapporten skal udmunde i en vurdering af, i hvor høj grad landet er klar til at deltage i den globale konkurrence.

Opgave 3

Hver gruppe udarbejder og gennemfører (ved brug af et relevant præsentationsprogram) en præsentation af deres analyseresultater og vurderinger.

Afslutning

I en diskussion på klassen sammenlignes landenes muligheder for at klare sig i den globale konkurrence.

11 Et udvidet EU i en globaliseret økonomi

Et udvidet EU i en globaliseret økonomi
Et emneforløb i samspil mellem international økonomi A og samtidshistorie B
(Andre fag kan inddrages såsom fremmedsprog og afsætning)

Formål	Formålet med emneforløbet er at udfordre elevernes kreative og innovative evner samt kritiske sans ved anvendelse af faglig viden, teori og metode inden for hvert af de to fagområder. Ligeledes bidrager emneforløbet til at bevidstgøre eleverne om samspillet mellem de to fag. Desuden er formålet med emneforløbet at styrke elevernes evne til at analysere og vurdere samfundsøkonomiske, historiske og kulturelle udviklingsforløb - her afgrænset til den historiske baggrund for og
---------------	---

udviklingen i det europæiske økonomiske og politiske samarbejde inden for EF/EU set i et konkurrencepræget globalt perspektiv.

Forløbet er således et eksempel på et samspil mellem international økonomi og samtidshistories kernestof og supplerende stof, og det medvirker samtidig til at udvide elevernes forståelsesramme for den aktuelle globale udvikling.

(Fremmedsprog kan inddrages med relevante kulturelle og politiske elementer, og afsætning kan inddrages med virksomhedsstrategiske overvejelser).

Mål

Forløbet tager udgangspunkt i det faglige mål fra samtidshistorie B: ” *demonstrere indsigt i den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling og reflektere over samfundenes udviklingsmuligheder på baggrund af samspillet mellem disse niveauer* ” og de to faglige mål fra international økonomi A: ” *at anvende viden om handelsteorier og det internationale økonomiske samarbejde til at analysere og vurdere udviklingen i Danmarks udenrigshandel, den globale handel og den internationale arbejdsdeling* ” og ” *analysere, vurdere og sammenligne forskellige grader af økonomisk integration, herunder redegøre for det økonomiske samarbejde i EU.* ”

Forløbets konkrete mål er:

at kunne anvende politiske og økonomiske integrationsmodeller til at analysere den europæiske politiske og økonomiske integration siden 1945

at opnå forståelse af at globaliseringsprocessen og den deraf afledte internationale arbejdsdeling er resultatet af en aktiv proces, som undergår en vedvarende forandring

at opnå forståelse af EU's rolle som aktiv aktør i globaliseringsprocessen

at anvende viden og teorier om handel og international konkurrenceevne til at analysere og vurdere danske/europæiske virksomheders konkurrenceevne i et udvidet EU og i en globaliseret økonomi

Kernestof

Samtidshistorie:

” *udviklingen i europæisk integration siden 1945* ”

” *..... udviklingen i den globale arbejdsdeling* ”

International økonomi:

” *handelsteorier, international handel og international arbejdsdeling* ”

” *internationalt økonomisk samarbejde og forskellige grader af økonomisk integration* ”

Didaktik

Der anvendes en induktiv elevaktiverende arbejdsform med praktisk teorianvendelse i forbindelse med udarbejdelse af en skriftlig gruppe rapport. Rapporten udarbejdes med baggrund i materiale fra det forudgående undervisningsforløb og elevernes selvstændige kildesøgning samt viden erhvervet gennem et virksomhedsbesøg.

Der vil i de to fag undervises sideløbende i relevante emner. Undervisningen

Arbejdsformer	kan veksle mellem induktive og deduktive undervisningsformer. Forud for udarbejdelsen af grupperapporten vælger grupperne et hovedemne. Det valgte hovedemne skal belyses i et historisk perspektiv, et internationalt økonomisk perspektiv og et virksomhedsperspektiv, der perspektiverer den praksisnære virkelighed i forhold til hovedemnet.
Produktformer	
Studiemetoder	Grupperne udarbejder en problemformulering, som skal godkendes i dialog med de deltagende lærere.
It	<p>Produktformen er en skriftlig grupperapport, en mundtlig fremlæggelse af rapporten og udarbejdelse og gennemførelse af et opponentindlæg.</p> <p>Forløbet foreslås afviklet på 3. år, og fokus er især rettet mod beherskelse af analyse- og vurderingsevne i en gruppe, således at det er det kollektive og helheden, der arbejdes med. Med opponentrollen trænes eleverne desuden i at forholde sig konstruktiv kritisk til en anden elevgruppes rapport.</p> <p>It anvendes til informationssøgning og som praktisk redskab til fremstilling af rapporten, inklusiv opstilling af tabeller og diagrammer, samt udarbejdelse af materiale til at understøtte den mundtlige fremlæggelse.</p> <p>Et konferencesystem kan anvendes i dialogen om godkendelse af problemformuleringen.</p>
Evaluering	<p>Den skriftlige rapport evalueres med en skriftlig kritik opdelt i en generel del og en detailkritisk del.</p> <p>Den mundtlige fremlæggelse og opponentindlægget vurderes mundtligt.</p> <p>Der gives en samlet bedømmelse, som vil være en gruppekarakter.</p>
Tilrettelæggelse	<ul style="list-style-type: none"> • et antal klokketimer, hvor hvert fag gennemgår de relevante emner. • et par klokketimer til organisering af grupper, valg af hovedemne og indledende overvejelser om problemformuleringen. • klassen organiseres i 8 grupper, og der udvælges 4 virksomheder, som hver får besøg af 2 grupper. • fremlæggelsen foregår på 2 hold med hver 4 grupper. En faglærer pr. hold deltager ved fremlæggelsen. • ca. 20 klokketimer organiseret som 5 sammenhængende dage. <p><i>Dag 1</i> : Dag 1 starter med virksomhedsbesøg, som belyser et af hovedemnerne, fx EU's landbrugspolitik (landbrug), EU's Indre Marked og globaliseringen (1 produktionsvirksomhed og 1 handels-/servicevirksomhed) og EU's Økonomiske og Monetære Union (pengeinstitut).</p> <p><i>Dag 2 – 4</i> : Gruppearbejde med rapporten.</p> <p><i>Dag 5</i> : Fremlæggelse og evaluering.</p>

12 Forslag til undervisningsforløb med åbne cases

Undervisningsforløb med åbne cases indebærer, at eleverne får mulighed for at arbejde med emner på tværs af faget. Samtidigt styrkes elevernes selvstændighed ved casemetodens arbejdsproces, som kan opdeles i 4 hovedfaser:

- identificering af samfundsøkonomiske problemstillinger

- analyse af problemstillingerne ved anvendelse af relevant økonomisk teori
- udarbejdelse af løsningsforslag til de konkrete problemstillinger
- vurdering af løsningsforslagenes samfundsøkonomiske konsekvenser på kort og lang sigt.

Nedenfor præsenteres forskellige forslag til emner og materialer til en case.

Forslag 1

Finansloven og de samfundsøkonomiske balanceproblemer

Casemateriale:

- interview (DR 1 eller TV 2) med finansministeren i forbindelse med fremlæggelsen af det kommende års finanslov, politisk forlig om finansloven eller vedtagelse af det kommende års finanslov
- avisartikler
- aktuelt statistisk materiale med økonomiske nøgletal fx fra Budgetredegørelsen
- supplerende materiale søges efter behov af eleverne.

Forslag 2

Danmarks internationale konkurrenceevne og outsourcing

Casemateriale:

- udviklingen i det lokale erhvervsliv fx en dominerende branche - tekstil- og beklædningsindustri, træ- og møbelindustri, fødevarerindustri, elektronikindustri, mv. - illustreret ved enten et virksomhedsbesøg, en gæstelærer eller presseomtale
- avisartikler omhandlende nationale og internationale aspekter ved problemstillingen
- aktuelle statistikker fx vedrørende erhvervsstruktur og beskæftigelse fordelt på brancher.

Forslag 3

Landbrugspolitik i et globalt perspektiv

Casemateriale:

- TV-dokumentarudsendelser om landbrugspolitikken i EU
- artikler om ulandes landbrugsproblemer
- materiale fra fx Landbrugsrådet og Mellemfolkeligt Samvirke
- aktuelle WTO-forhandlinger om landbrugspolitik
- internetadresser på relevante institutioner og organisationer.

Forslag 4

Globale vækstcentre og konjunkturspredning

Casemateriale:

- TV udsendelser om væksten i fx Kina eller Indien
- aktuelle avisartikler om økonomisk vækst
- gæstelærer fra en virksomhed, der har etableret sig i et vækstcenter i Asien
- statistisk materiale illustrerende den økonomiske udvikling i Syd- og Østasien.

Rapporter, tidsskrifter mv.

I dette afsnit henvises til en række publikationer som såvel underviserne og eleverne kan trække på for at aktualisere og perspektivere undervisningens temaer og undervisningsforløb.

Danmarks Statistik: Statistisk Tiårsoversigt

Dette er en årlig publikation, der indeholder statistik vedrørende stort set alle områder af det danske samfund. De seneste udgaver indeholder også udviklingskendetegn for andre lande. Det anbefales at lærerne har et eksemplar hver, ligesom skolens bibliotek bør have nogle eksemplarer. Såfremt skolens økonomi rækker dertil, så anbefales det, at eleverne har deres eget eksemplar af Statistisk Tiårsoversigt, eller at skolen har et classesæt. Men da mange af nøgletallene er tilgængelige via www.statistikbanken.dk og www.dst.dk, er dette ikke et must.

Det økonomiske Råd: Dansk økonomi

Dette er halvårsrapporter om dansk økonomi. Rapporterne indeholder også mindre afsnit om den økonomiske udvikling i den globale økonomi samt i de store i-lande. Hver halvårsrapport tager 2-3 emner op til diskussion fx velfærdsstat, arbejdsmarked, og globalisering. Rapporterne kan frit downloades på hjemmesiden: www.dors.dk. Det anbefales at lærerne har et eksemplar hver, ligesom rapporterne anbefales til skolens bibliotek.

Finansministeriet: Økonomisk redegørelse

Dette er regelmæssige rapporter om dansk økonomi, der ofte medtager mindre afsnit om den økonomiske situation i den globale økonomi samt i de store i-lande. Kan frit downloades på hjemmesiden: www.fm.dk. Rapporterne anbefales til skolens bibliotek.

Finansministeriet: Finansredegørelse

Dette er en årsrapport vedrørende forskellige områder af dansk økonomi. Emner i rapporten er: finanspolitik, konkurrenceevne, arbejdsmarkedsforhold mv. Finansredegørelsen kan frit downloades på hjemmesiden: www.fm.dk. Redegørelsen anbefales til skolens bibliotek.

Finansministerier: Budgetoversigt

Dette er en lille publikation, som indeholder nøgletal for finanslov og offentlige indtægter og udgifter (DAU-saldo, finanseffekt mv.). Publikationen er fx velegnet i relation til en caseopgave om finansloven. Budgetoversigten kan frit downloades på hjemmesiden: www.fm.dk.

Nationalbankens Kvartalsoversigt

Dette er Nationalbankens kvartalsmæssige tidsskrift om den aktuelle udvikling i dansk og global økonomi med vægten på aktuelle valutamæssige og monetære problemstillinger. Desuden indeholder kvartalsoversigten artikler om diverse monetære emner. Kvartalsoversigten kan frit downloades på hjemmesiden: www.nationalbanken.dk. Det anbefales at lærerne har et eksemplar hver, og at skolens bibliotek har et eksemplar.

Nationalbankens Årsberetning

Dette er Nationalbankens årsrapport om den monetære og valutamæssige udvikling i den danske og den globale økonomi. Årsberetningen indeholder desuden artikler om diverse monetære emner. Årsberetningen kan frit downloades på hjemmesiden: www.nationalbanken.dk. Det anbefales, at lærerne har et eksemplar hver, og at skolens bibliotek har et eller flere eksemplarer.

OECD Economic Outlook

Dette er en halvårsrapport fra OECD om den aktuelle økonomiske situation i hvert af OECD-landene. Rapporterne indeholder desuden et appendiks med mange relevante nøgletal. Kan frit downloades på hjemmesiden: www.oecd.org. På hjemmesiden er der i øvrigt mange forskellige rapporter om samfundsøkonomiske forhold, som kan være yderst anvendelige til cases. Halvårsrapporterne anbefales til skolens bibliotek.

The Economist

Dette er en engelsksproget tidsskrift med mange aktuelle artikler om økonomi, handel, valuta og økonomisk politik mv. Tidsskriftet udkommer ugentligt. På hjemmesiden: www.economist.com er der en søgemaskine til ældre artikler samt nøgletal om lande, hvilket dog kræver abonnement. The Economist anbefales til skolens bibliotek.

Tidsskriftet Kontakt

Dette er et månedligt tidsskrift, der udgives af Mellemlfolkeligt Samvirke. Tidsskriftet behandler især forholdene i de fattige lande, og tidsskriftet inddrager ofte emner som: handel, WTO og globalisering. Kontakt er velegnet i forbindelse med landebeskrivelser. I øvrigt er hjemmesiden: www.ms-dan.dk god med hensyn til oplysninger om ulandsforhold og WTO mv. Tidsskriftet anbefales til skolens bibliotek.

WTO International Trade Statistics / WTO Annual Report

Ovenstående årsrapporter indeholder mange vigtige nøgletal om den globale handel, hvorfor rapporterne fx er anvendelige i forbindelse med arbejdet med emneområderne: handel og globalisering. Rapporterne kan frit downloades på hjemmesiden: www.wto.org . Rapporterne anbefales til skolens bibliotek.

World Bank: World Development Report

Dette er en årsrapport om globale økonomiske forhold hovedsagligt set ud fra et ulandsperspektiv. Rapporterne indeholder desuden et appendiks med mange relevante nøgletal, hvoraf mange kan findes på hjemmesiden: www.udviklingstal.dk .

UNDP: Human Development Report

Dette er en årsrapport om forholdene i ulandene, som indeholder mange økonomisk-geografiske nøgletal, hvilket gør rapporten velegnet i forbindelse med landebeskrivelser. Årsrapporten kan frit downloades på: <http://hdr.undp.org/reports/> . Rapporten anbefales til skolens bibliotek.

EU-kommissionen: Economic Forecast

Dette er en halvårsrapport, der indeholder analyser af og prognoser for EU-landenes økonomi. Rapporten indeholder både vigtige nøgletal for alle EU-landene samt store globale økonomier. Rapporterne kan frit downloades på: http://europa.eu.int/comm/economy_finance

IMF: World Economic Outlook

Dette er en halvårsrapport med analyser af den globale økonomi. Rapporterne indeholder nøgletal fra alle verdens lande, herunder økonomisk vækst, betalingsbalance mv. Rapporterne er derfor anvendelige i forbindelse med landebeskrivelser. Halvårsrapporterne kan frit downloades på: www.imf.org/external/pubind.htm .

EUObserver

Dette er en netavis med aktuelle nyheder om EU, der findes på hjemmesiden: www.euobserver.com .

Med hensyn til informationskilder til international økonomi skal der desuden henvises til Handelsskolernes Biblioteksforening, som har udarbejdet en fortegnelse over relevante kilder til faget. Ligeledes skal der gøres opmærksom på Skolernes Databaseservice (Skoda), som blandt andet har en database indeholdende alle avisartikler i de ledende danske aviser i de seneste 8 år.

